

Handleiding om te komen tot sportieve/recreatieve routes

In deze handleiding beschrijven we welke stappen je als gemeente kunt nemen om bestaande routes geschikter te maken voor sportief/recreatief gebruik. Met dit stappenplan en de geleerde lessen en aanbevelingen uit het fieldlab sportieve/recreatieve routes richting het Nedereindse Park heb je als gemeente extra handvatten om hier zelf mee aan de slag te gaan. De volgorde van de handleiding dient als leidraad, maar de stappen kunnen afhankelijk van de situatie ook in een andere volgorde worden doorlopen.

Stappenplan

1. Bepalen van de doelgroep

Het bepalen van de (potentiële) doelgroep is belangrijk om scherp te hebben voor wie de sportieve/recreatieve routes worden gerealiseerd. In het fieldlab sportieve/recreatieve routes richting het Nedereindse Park leggen we de nadruk op de doelgroepen die het meest gebruikmaken van het Nedereindse Park en de routes er naartoe. In dit fieldlab leggen we de nadruk op fietsers (wielrenners, mountainbikers en veldrijders), wandelaars, hardlopers en inline skaters. Wielrenners, veldrijders en inline skaters maken gebruik van wielercapcours de Nedereindse Berg, mountainbikers maken gebruik van het mountainbikecapcours en wandelaars en hardlopers gebruiken de paden in en rond het Nedereindse Park.

2. Partijen betrekken

De ligging en (recreatie)mogelijkheden van het gebied, waar de sportieve/recreatieve routes naartoe gaan, bepalen welke partijen betrokken moeten worden. Indien het gebied of de routes meerdere gemeenten behelst, is het belangrijk om hen allen te betrekken. Het Nedereindse Park ligt in de gemeente Utrecht, maar wordt veelal gebruikt door inwoners uit IJsselstein en Nieuwegein. De (recreatie)mogelijkheden in het gebied bepalen welke afdelingen van de gemeenten betrokken moeten worden. Het Nedereindse Park heeft een sportief karakter met meerdere sportfaciliteiten waardoor het belangrijk is de afdeling sport van de betrokken gemeenten aan te haken. De afdeling mobiliteit heeft ook een belangrijke rol in het

realiseren van sportieve/recreatieve routes, vanwege de expertise op het gebied van verkeerssituaties. De afdelingen groen en ruimte zijn met name belangrijk om te betrekken om afwegingen te maken bij het verder uitwerken van de verbetermogelijkheden. In dit fieldlab zijn vanwege de ligging en het sportieve karakter van het park beleidsadviseurs van de afdeling mobiliteit en afdeling sport van de drie genoemde gemeenten en de provincie Utrecht aangehaakt. Om de routes veiliger en aantrekkelijker te maken is de Fietzersbond een belangrijke partij om aan te haken. Door samen te werken met deze partners kan de potentie van het recreatiegebied beter worden benut en de vindbaarheid worden vergroot. De vindbaarheid kan onder andere worden vergroot door een eenduidige profiel op de route te maken met duidelijke bewegwijzering.

3. Kansrijke routes bepalen met (Strava) data en in gesprek met de doelgroep en gemeente(n)

Met (Strava) data kun je voor verschillende doelgroepen (fietsen, wielrennen, mountainbiken, hardlopen) zien wat veel gebruikte routes zijn. Dit biedt houvast om routes voor zoveel mogelijk mensen geschikter te maken voor sportief/recreatief gebruik. In gesprek met verschillende doelgroepen en beleidsadviseurs van de afdeling sport en/of mobiliteit kan worden afgestemd of dit, volgens hen, ook de meest kansrijke routes zijn. In dit fieldlab heeft Strava data geleid tot zes kansrijke routes en is een route toegevoegd door hardlopers vanwege de grote potentie van die route.

4. Inventariseren welke plannen er liggen

Het is mogelijk dat er voor (gedeeltes van) de kansrijke routes al plannen op tafel liggen. Om bestaande routes zo goed als mogelijk aan te laten sluiten bij de plannen binnen de gemeente is het belangrijk om te inventariseren of er al plannen zijn. Het inventariseren kan middels documenten, zoals een mobiliteitsvisie, plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen, recreatieplannen en in gesprek met beleidsadviseurs mobiliteit, sport, groen, ruimte. Hiermee krijg je inzicht in welke verbeteringen er wel of niet mogelijk zijn voor de sportieve/recreatieve routes. In dit fieldlab is onder andere aangesloten op de plannen voor de doorfietsroute Utrecht-Nieuwegein-IJsselstein (route 2), de plannen die er zijn om van een gedeelte van de Nedereindseweg een

fietsstraat te maken (route 3) en bij de varianten die zijn uitgezocht om het profiel op de Oranjebrug (route 4) aan te passen. Ook binnen nieuwe ruimtelijke plannen kunnen sportieve/recreatieve routes worden gerealiseerd. Binnen deze plannen dienen beleidsadviseurs mobiliteit en sport te worden betrokken om sportieve/recreatieve routes op de agenda te zetten.

5. Verbetermogelijkheden ophalen bij huidige gebruikers en betrokkenen

Om inzicht te krijgen in verbetermogelijkheden per route dient de doelgroep die veel gebruikmaakt van deze route te worden bevraagd. Zij kennen de routes het beste en kunnen hierdoor adviseren hoe de bestaande routes geschikter kunnen worden gemaakt voor sportief/recreatief gebruik. In dit fieldlab zijn individuele gesprekken gevoerd met fietsers (wielrenners en mountainbikers), hardlopers, inline skaters, de Fietzersbond, beleidsadviseurs sport/mobiliteit van de drie gemeenten en provincie Utrecht om erachter te komen welke kansen zij zien om de routes geschikter te maken voor sportief/recreatief gebruik. In een groepssessie met de doelgroepen en betrokkenen, zie figuur 1, is verder ingegaan op:

- Wat voor hen belangrijk is voor de sportieve/recreatieve route.
- Wat er (nog meer) nodig is om routes geschikt te maken voor sportief/recreatief gebruik.
- Welke kansen er benut kunnen worden of welke belemmeringen weggenomen moeten worden om de ideale route te realiseren.

De resultaten van de groepssessie zijn teruggekoppeld aan de deelnemers en dienen ter input om de routes verder uit te werken.

Figuur 1. Groepssessie met betrokken partijen.

6. Verbetermogelijkheden ophalen bij andere (potentiële) gebruikers via een vragenlijst

Naast het ophalen van de verbetermogelijkheden van huidige gebruikers is het ook belangrijk om te onderzoeken wat volgens andere (potentiële) gebruikers beter kan om bestaande routes geschikter te maken voor sportief/recreatief gebruik. Onder potentiële gebruikers verstaan we bewoners die in de buurt van het gebied wonen. Voor het geschikter maken van de routes is het belangrijk om zo inclusief mogelijk te zijn en oog te hebben voor verbetermogelijkheden voor aangepast sporten/recreëren. Het doel is mensen aan te moedigen om in de toekomst vaker met de fiets of op een andere actieve manier gebruik te maken van de sportieve/recreatieve routes. In dit fieldlab is hiervoor een vragenlijst opgesteld in samenwerking met de Radboud Universiteit. De vragenlijst is door de betrokken partijen en de drie gemeenten verspreid onder inwoners en andere belangstellenden. Met deze vragenlijst kan ook worden onderzocht wat de effectiviteit is van de interventies door gedurende meerdere jaren te monitoren of meer mensen

gaan bewegen als de routes geschikter worden gemaakt voor sportief/recreatief gebruik.

7. Verbetermogelijkheden spiegelen

Om voldoende draagvlak te creëren, is het goed om de verbetermogelijkheden uit de individuele gesprekken, groepssessie(s) en/of vragenlijst voor te leggen aan de doelgroepen en aan beleidsadviseurs mobiliteit en/of sport van de betreffende gemeente(n). In dit fieldlab zijn de resultaten uit de gesprekken en de groepssessie gebruikt om de verbetermogelijkheden beeldend te maken middels een voor en na foto, zie een voorbeeld in figuur 2. De voor en na foto dient als praatplaat en helpt om de verbetermogelijkheden voor iedereen begrijpelijk en eenduidig te maken. Het doel is om het voor beleidsadviseurs makkelijker te maken draagvlak te creëren door verbetermogelijkheden duidelijk zichtbaar te maken en hierover in gesprek te gaan met andere afdelingen. Hiermee is de kans groter dat er draagvlak komt om de sportieve routes te realiseren. Om draagvlak te houden is het essentieel om met de doelgroepen en betrokkenen te communiceren over welke stappen er worden doorlopen en welke keuzes er worden gemaakt.

Figuur 2. Voor en na foto route Poortdijk – Satellietpad.

8. *Projectteam opstarten en startdocument maken*

Om de sportieve/recreatieve routes te realiseren is het nodig om zoveel mogelijk draagvlak te creëren binnen de betrokken gemeente(n) en doelgroepen. Hiervoor is het nodig om binnen de gemeente(n) af te stemmen welke afdelingen/beleidsadviseurs betrokken moeten worden in een projectteam. Het projectteam kan onder leiding van de betrokken beleidsadviseur sport en/of mobiliteit in gesprek gaan om de verbetermogelijkheden te verwerken in een document waarin het plan en de aanpak worden omschreven. In het projectteam worden belangen tussen afdelingen afgewogen en wordt de financiële berekening voor het realiseren van de route(s) gemaakt. Dit plan en de aanpak wordt in een startdocument voorgelegd aan het college. Na een positief besluit van het college kunnen de routes verder door het projectteam worden uitgewerkt en worden gerealiseerd.

9. Stimuleringsprogramma's schrijven om partijen te stimuleren gebruik te maken van de sportieve/recreatieve routes

Naast het geschikter maken van de routes voor sportief/recreatief gebruik, is het ook belangrijk om mensen te stimuleren deze routes te gebruiken. Dit kan op verschillende manieren, waarbij de kenmerken, zoals het wel of niet aanwezig zijn van clubs, scholen of bedrijven in het gebied, bepalen welke stimuleringsprogramma's het beste werken. In dit fieldlab zijn stimuleringsprogramma's beschreven voor het onderwijs in samenwerking met clubs in het gebied, met behulp van apps: IkFiets, Komoot & Strava en partijen die toertochten of evenementen organiseren.

Geleerde lessen

Tijdens dit project is er een aantal dingen opgevallen die goed zijn om te benoemen. Indien andere gemeenten met een vergelijkbaar project aan de gang willen is het goed om de geleerde lessen en aanbevelingen op voorhand te kennen om erop te kunnen acteren.

Afweging van belangen in projectteam is nodig voor de realisatie

De realisatie van sportieve/recreatieve routes is in veel gevallen complex. Het vraagt uitwerking van de beleidsadviseur van de afdelingen sport, mobiliteit, groen, ruimte, etc. De verbetermogelijkheden zijn ingestoken om routes geschikter te maken voor sportief/recreatief gebruik. De verbetermogelijkheden van de routes dienen te worden meegenomen als input bij verdere uitwerking in een projectteam. Hierbij dienen belangen vanuit de verschillende afdelingen te worden afgewogen. Indien de verbetermogelijkheden per route zijn uitgewerkt, is het pas mogelijk een inschatting te maken van de kosten voor de sportieve/recreatieve routes.

Privacy gevoelige informatie

Niet iedereen wilde de vragenlijst van de Radboud Universiteit verspreiden of invullen, aangezien er te veel privacygevoelige informatie in zou staan. Dit ging met name om het gedeelte van de vragenlijst over beweeggedrag en gezondheid. De aanpassingsmogelijkheden waren beperkt omdat de vragenlijst overeen moest komen met gelijksoortige projecten van de Radboud Universiteit in andere provincies. Er is uiteindelijk de mogelijkheid

toegevoegd om na het gedeelte over de sportieve/recreatieve routes te kunnen stoppen met invullen. Aangezien er veel moest worden afgestemd kon de vragenlijst pas laat worden verspreid. Het moment van versturen, net voor de zomervakantie, was niet ideaal.

Aanbevelingen

Verbeteren van sportieve/recreatieve routes en (recreatie)gebied

Als je sportieve/recreatieve routes van en naar een (recreatie)gebied wil ontwikkelen, dan is het upgraden van zowel het (recreatie)gebied als de routes er naartoe belangrijk. Door het upgraden van de (recreatie)mogelijkheden in het gebied wordt de aantrekkingskracht van het gebied vergroot en is het interessanter om hier via de sportieve/recreatieve routes naartoe te gaan. Met het geschikter maken van de routes richting het gebied vergroot je de vindbaarheid van een recreatiegebied en zorg je ervoor dat mensen op een prettige en veilige manier naar dat gebied kunnen komen.

Doelgroepen betrekken bij uitvoering verbetermogelijkheden

Een andere belangrijke aanbeveling is om doelgroepen die gebruikmaken van de routes te betrekken bij het ontwerp en de realisatie. Zij kennen de routes het beste en weten wat belangrijk is. Hardlopers weten bijvoorbeeld zelf het beste welke toestellen voor hen interessant zijn om toe te voegen aan een hardlooperoute of op welke plek het beste de routeaanduiding kan komen.